VAŽECKÉ NOVINY

ZDARMA

SPRAVODAJCA OBCE VAŽEC • JÚN 2013 • ROČNÍK 5 • ČÍSLO 2

Dvadsať rokov otvárania studničiek

Otvárame vás, studničky, v celom našom chotári,
by ste svoju čistú vodu ponúkali tým, čo prídu,
nech užijú vo zdraví!

Už po dvadsiatykrát zazneli tieto slová „na Ducha“ ako súčasť tradície osláv jari vo Važci. Záplava pestrých krojov v lúčoch jarného slnka a tóny ľudových piesní umocnili slávnostnú atmosféru podujatia, ktoré už neodmysliteľne patrí k našej obci. **(Viac na 2. strane)**

● *Prvý ročník otvárania studničiek sa konal pred 20 rokmi v lokalite Pod Kopou.*

Dvadsať rokov otvárania studničiek

Symbolom jari je zeleň a voda – čistá voda v studniach a studničkách, taká dôležitá pre život človeka. Tradícia čistenia studničiek je v našej obci veľmi stará, spojená zároveň s jedinečným chorovodom Omilienci podľa staroslovanského zvyku o vítaní jari pod Kriváňom, ktorý sa viaže k sviatku Ducha – Turíce. Vtedy sa u nás stavajú máje – jeden veľký pred kostolom pre všetky ženy a dievky v dedine a pred domami, kde majú súce dievčatá.

Je tomu už 20 rokov, čo sme sa v našom Miestnom odbore MS rozhodli tento staroslovenský zvyk Omilienci zachovať a spojili sme ho s otváraním studničiek v našom chotári. Takouto formou chceme preniesť folklór z pódia tam, kam patrí – do stredu života obce, ktorá má bohatú históriu. A tak to bolo aj v nedeľu 19. mája 2013, keď sme spolu s obecným úradom pripravili miestne oslavy. Aj počasie nám prialo, takže vynikla i krása nášho kroja. Diváci videli krojované deti, mládež i dospelých v rôznych folklórnych programoch. Účinkovala FS Važec, FZ Stráne, vysokoškolský súbor Váh z L. Mikuláša a folklórny súbor z Terchovej. Privítali sme aj delegáciu z družobného mestečka Blatná, rodiska nášho maliara Jana Hálu, a sólistku ľudových piesní Dr. Eleonóru Vančíkovú-Kapasnú. Naše deti zo základnej školy sa predstavili vo folklórnom pásme súboru Podkrivánček a choreografiami aerobiku.

Pred dvadsiatimi rokmi sme začali toto podujatie realizovať pri studničke Pod Kopou, teraz pokračujeme na brehu nášho Váhu a verím, že sa nám podarí v budúcnosti sprístupniť aj našu važeckú raritu – vyvieračku vody, známy Varvas pri Važeckej jaskyni, tak, aby tento unikát vody z podzemia slúžil na oddych a relax nielen pre našich občanov, ale aj návštevníkov našej rázovitej obce. Naše oslavy poctili svojou návštevou aj matičiari – riaditeľ Domu MS v L. Mikuláši Milan Stromko a riaditeľka Domu MS v Rožňave, naša rodáčka Zlatica Halková.

Kultúrny program režíroval MUDr. Michal Kapasný. Potešiteľná je aj iniciatíva občanov, ktorí vyzdobili svoje domy a priedomia *(viď foto na titulke)* na trase sprievodu po Hlavnej ulici od penziónu Violet na Námestie slobody.

(red) a Margita Hybenová
predsedníčka MO MS Važec
Foto: **mm, al, archív M. Hybenovej**

Družstevníci odhlasovali premenu DPL

Na mimoriadnej členskej schôdzi PD Važec (21. 6.) riešili členovia družstva jedinú tému – zmenu podoby družstevných podielnických listov (DPL) zo zaknihovanej na listinnú. Podľa vedenia družstva hlavným dôvodom tohto kroku je zjednodušenie nakladania s DPL. „Premena DPL zo zaknihovaných na listinné cenné papiere nám umožní jednoduchší nákup DPL od osôb, ktoré o ne nemajú záujem. Taktiež sa zrušia poplatky za vedenie účtov v Centrálnom depozitári cenných papierov a urobí sa poriadok v evidencii DPL, lebo niektoré nie sú prevedené po zosnulých majiteľoch, alebo dedičstvo už prebehlo, ale zápis na centrálnom depozitári nie," zdôvodnil predseda družstva Ing. Zoltán Strcuľa. Za účelom skupovania DPL, ale aj poľnohospodárskej pôdy, vytvorilo PD Važec spolu s investorom Alexejom Beljajevom (majiteľ Tatravagónky Poprad) spoločnosť Lúky Važec, s.r.o., v ktorej má družstvo 30 % podiel. Spoločnosť je členom družstva. „Družstvo ako také nemá dostatok financií na nákup DPL a poľnohospodárskej pôdy, ale máme o ne záujem, pretože nechceme, aby všetko skúpili cudzie subjekty. Tento investor je silný finančný partner, vďaka ktorému môžeme byť ako záujemcovia o skupovanie DPL a pôdy konkurencieschopní," dodal Z. Strcuľa.

Z celkového počtu 188 členov družstva s 963 hlasmi sa schôdze zúčastnili členovia s počtom 616 hlasov (čo je 63,97 %). Okrem jedného člena s počtom 8 hlasov, ktorý sa zdržal hlasovania, všetci ostatní prítomní členovia hlasovali za zmenu podoby DPL.

PD Važec vydalo 61 699 kusov DPL v celkovej hodnote vyše 2 mil. 47 tisíc € (1 DPL = 33,19 €). Doteraz družstvo odkúpilo 26 005 ks DPL v hodnote vyše 863 tisíc €, tieto sa však museli účtovne tzv. umoriť, čiže prakticky zanikli. Zostalo 35 694 ks DPL v hodnote zhruba 1 milión 184 tisíc €. Podľa dostupných údajov nadobudli DPL važeckého družstva zatiaľ štyri spoločnosti – Fond národného majetku (287 ks), Global Pacific West Bratislava (12 ks), Tatraforest L. Mikuláš (1 780 ks), Agrárna finančná B. Bystrica (46 ks). **(mm)**

Brigáda Bundeswehru v našej obci

V dňoch 20. 5. až 31. 5. 2013 sa na cintoríne nemeckých vojakov z II. svetovej vojny uskutočnila pracovná brigáda príslušníkov Bundeswehru z LTG 63 pod vedením kpt. Joachima Feddeho. Pracovná brigáda po prijatí na rektoráte Akadémie Ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši, kde bola ubytovaná, bola prijatá starostom obce Važec R. Profantom na obecnom úrade.

Po prijatí sa začala pracovná časť pobytu. Hlavnou náplňou ich práce bolo ošetrenie a natretie drevených častí oplotenia. Na záver brigády boli účastníci prijatí starostom obce. Počas pobytu navštívili popri celom rade kultúrnych pamiatok v regióne Liptova aj Leteckú základňu na Sliači, kde boli prijatí veliteľom Vzdušných síl Ozbrojených síl SR, brigádnym generálom Miroslavom Korbom.

Pracovný pobyt napriek nie veľmi dobrému počasiu sa vydaril a boli splnené úlohy, ktoré si naplánovali. **Ján Tomko**

Podtatranskí poľnohospodári sa spojili

Mlieko a mäso poputuje do zahraničia

Poľnohospodári z podtatranských oblastí, ktorí hospodária v ekologickom systéme, skúšajú novú možnosť lepšieho zhodnotenia svojej poľnohospodárskej produkcie. Výsledkom dohody šiestich subjektov je vytvorenie odbytového združenia ekologických farmárov BIO TATRY s exportom mlieka a mäsa do zahraničia. Prvotná myšlienka vznikla v PD Važec a členmi združenia budú aj PD Východná, Tatra-Agrolev z Levoče a poľnohospodárske podniky zo Šuňavy, Mengusoviec a Liptovskej Tepličky.

Hlavným dôvodom exportu poľnohospodárskej produkcie za hranice Slovenska je ekonomika. Ekologické produkty totiž naši poľnohospodári nie sú schopní na domácom trhu predať za cenu, ktorá by zodpovedala nákladom a kvalite bio produktov, pretože tunajší spracovatelia buď nemajú záujem o bio komodity, alebo nie sú schopní za ne zaplatiť. „Účelom odbytového družstva je väčšia vyjednávacia schopnosť s nákupcami a spracovateľmi poľnohospodárskych komodít v zahraničí. Teľacie mäso by sa malo predávať do Rakúska a Nemecka, kravské mlieko do Talianska, a to za oveľa výhodnejšie ceny, než máme v súčasnosti," uviedol predseda PD Važec Zoltán Strcuľa.

Dôvodom na vytvorenie odbytového družstva bola aj nutnosť produkovať mlieko a mäso v dostatočnom množstve. „Sami by sme neboli schopní vyprodukovať dostatok mlieka do cisterny alebo toľko mäsa, aby sme naplnili kamión a zachovali čerstvosť a kvalitu komodít," dodal Jozef Repčík, ktorý v združení zastupuje važecké družstvo. Ako dodal, v blízkej budúcnosti by pre potreby združenia mohol slúžiť aj bitúnok, ktorý plánujú v PD Važec vybudovať: „Financie chceme získať cez projekty, plánujeme sa zapojiť do výzvy, ktorá bude na jeseň. Kým nebudeme mať vlastný bitúnok, pre potreby združenia budeme využívať bitúnok v Košiciach, ktorý je vhodný na spracovanie bioprodukcie."

Odbytové družstvá sú podporované dotačne aj z Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR po dobu piatich rokov. V prvom roku podpora predstavuje 10 % z celkovej ročnej tržby a postupne sa znižuje.

Tradičné poľnohospodárske práce v PD Važec pokračujú podľa plánov. V súčasnosti prebieha kosba a zber krmovín, z plánovanej plochy 1100 ha mali ku koncu júna obrobenú zhruba polovicu. Zároveň sa pripravujú na súťaž o najkrajší chotár Liptova aj Slovenska a ponúkli novinky aj v produkcii bio výrobkov z ovčieho mlieka. Sortiment obohatili o bio jogurt biely a ochutený. S výrobkami sa zúčastnili aj viacerých súťažných podujatí, kde obsadili popredné miesta. Kvalitatívne bodovala najmä bryndza a žinčica.

(mm)

Ilustračná fotka: **archív PD**

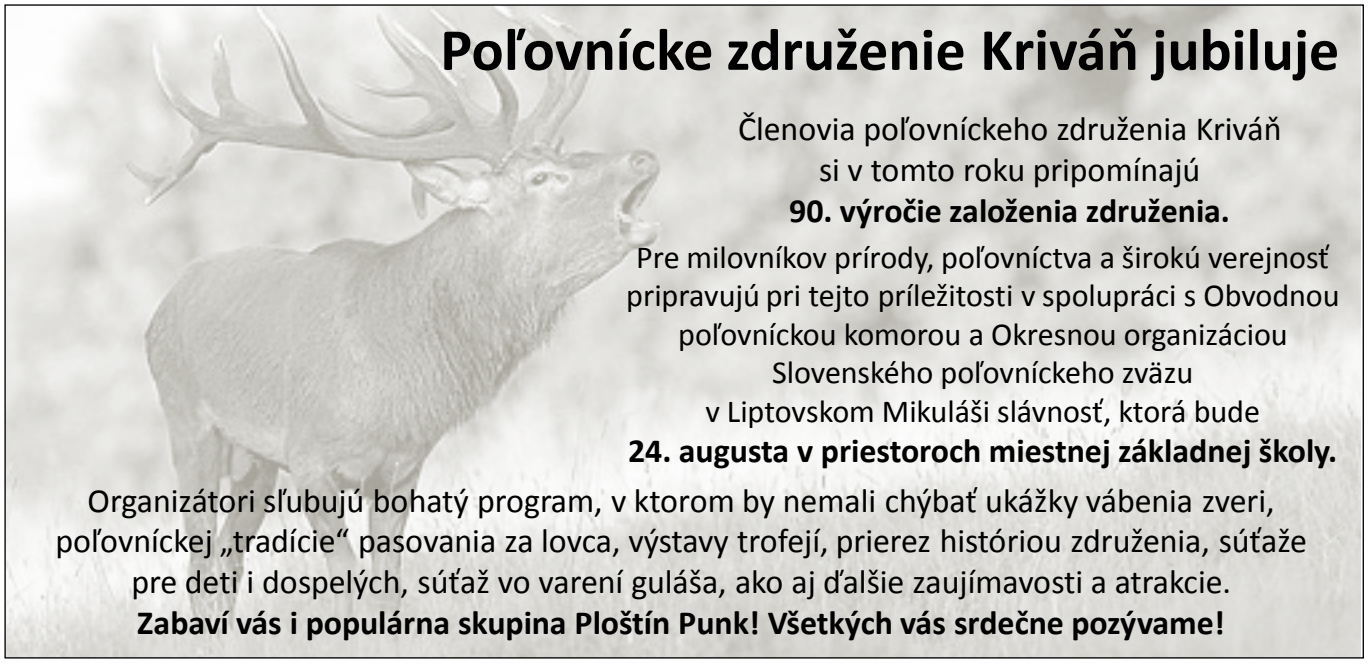

Poľovnícke združenie Kriváň jubiluje

Členovia poľovníckeho združenia Kriváň
si v tomto roku pripomínajú
90. výročie založenia združenia.
Pre milovníkov prírody, poľovníctva a širokú verejnosť
pripravujú pri tejto príležitosti v spolupráci s Obvodnou
poľovníckou komorou a Okresnou organizáciou
Slovenského poľovníckeho zväzu
v Liptovskom Mikuláši slávnosť, ktorá bude
24. augusta v priestoroch miestnej základnej školy.

Organizátori sľubujú bohatý program, v ktorom by nemali chýbať ukážky vábenia zveri, poľovníckej „tradície" pasovania za lovca, výstavy trofejí, prierez históriou združenia, súťaže pre deti i dospelých, súťaž vo varení guláša, ako aj ďalšie zaujímavosti a atrakcie.
Zabaví vás i populárna skupina Ploštín Punk! Všetkých vás srdečne pozývame!

Prípojky pribúdajú, čistička už pracuje

Novovybudovaná kanalizácia pomaly začína plniť svoju funkciu. Obyvatelia obce postupne pripájajú svoje nehnuteľnosti do kanalizačnej siete. Ku koncu júna bolo pripojených vyše 140 domácností. Podľa podmienok Liptovskej vodárenskej spoločnosti (LVS) by sa mali všetky nehnuteľnosti napojiť do konca augusta. Bližšie podmienky sú uvedené v listoch, ktoré LVS distribuovala do všetkých domácností a technické detaily sme uvádzali aj v predošlých vydaniach Važeckých novín.

Na polovičný výkon už funguje aj čistiareň odpadových vôd v lokalite Čierne. K dispozícii sú dve čistiace linky, ale kvôli malému počtu pripojených nehnuteľností je zatiaľ v prevádzke len jedna. Moderná čistiaca linka načerpá vodu zo zásobovacej šachty, v prvej fáze sa z nej odstránia hrubé nečistoty a následne putuje do čistiacich nádrží. Vyčistená voda sa odvádza do Váhu, usadené kaly sa lisujú a odvážajú.

Privádzaná i odvádzaná voda sa pravidelne kontroluje. „Sú tu moderné elektronické zariadenia, využívame rôzne sondy, odoberáme vzorky splaškovej aj vyčistenej vody. Vieme tak skontrolovať, či je voda riadne vyčistená, ale aj to, či ľudia do kanalizácie nevypúšťajú dažďové, drenážne alebo podzemné vody, čo sa nesmie, pretože kanalizácia a čistička je projektovaná na odvádzanie a čistenie splaškových vôd. Ak by boli splašky príliš „čisté“, mohlo by to spôsobiť problémy v čističke,“ vysvetlil pracovník LVS Jozef Baláž.

Text a foto: **(mm)**

Poľovníci na majstrovstvách v kosení bronzoví

Pätica poľovníkov z PZ Kriváň Važec si 23. júna zmerala sily s ďalšími chlapmi, ktorí sa zúčastnili štartovacieho ročníka Majstrovstiev v ručnom kosení trávy vo Východnej. Naše družstvo (v zložení Branislav Michalíček st., Ján Michalíček, Milan Bartko, Pavel Matejko a Radovan Goč) si v konkurencii ďalších piatich mužstiev vybojovalo tretie miesto. Od odbornej poroty, ktorá hodnotila nielen rýchlosť kosenia, ale aj kvalitu, si všetci naši kosci vyslúžili aj pochvalu za výborný štýl: „Je vidieť, že títo chlapi to majú v krvi, všetci predviedli veľmi pekný, taký originálny gazdovský štýl kosenia,“ zhodnotil člen poroty Milan Kokavec.

Kosci museli čo najrýchlejšie a najkvalitnejšie pokosiť pás trávy široký dva a dlhý 25 metrov. Naši kosci to stihli za 5 minút a 6 sekúnd. Prvenstvo na prvých neoficiálnych dedinských majstrovstvách v kosení získali domáci súťažiaci z poľovného združenia Kamenistá (čas 4:39) a druhú priečku obsadili chlapi z Telovýchovnej jednoty Družstevník Východná (čas 4:49).

● *Bronzoví majstri kosci (zľava): Pavel Matejko, Milan Bartko, Ján Michalíček, Radovan Goč, Branislav Michalíček. Dolu predseda PZ Kriváň Zdenko Profant.*

Akcia sa uskutočnila v rámci projektu Dobrá Východná. Ide o súbor podujatí, ktoré sa budú konať v areáli amfiteátra vo Východnej až do septembra a súťaž v kosení bola prvou z desiatky pripravovaných aktivít. „Projekt Dobrá Východná má za cieľ oživiť areál amfiteátra vo Východnej. Spája samotnú obec Východná a skupinku nadšencov – mladých ľudí zo Slovenska. Hlavným cieľom je vytvorenie a uskutočnenie nových podujatí, realizovateľných z dlhodobého hľadiska,“ priblížil jeden z aktivistov Dobrej Východnej Miroslav Sakáč.

Pripravované akcie vo Východnej: Folklórny festival (5. 7. – 7. 7.) – najstarší a najrozsiahlejší celoslovenský folklórny festival s medzinárodnou účasťou, Tancovanie pod Kriváňom (24. 7. – 28. 7.) – tanečný tábor, Zdravasvet (31. 7. – 4. 8.) – staroslovanské liečiteľstvo, udržateľnosť pevného zdravia a základné princípy harmonického života podľa starých Slovanov, Folkovo rockový koncert (3. 8.) – koncert Jána Majerčíka Svetlana a skupiny Tatranka, Tanečný tábor (5. 8. – 11. 8.) – tanečno-umelecký tábor určený pre deti vo veku 7 – 16 rokov, Od myšlienky po storočnicu (16. 8. – 17. 8.) – podujatie pri príležitosti osláv 100. výročia folklórnej skupiny Kriváň z Východnej, Hrajnoha (23. 8. – 25. 8.) – celoslovenský folklórny futbalový turnaj a súťaž vo varení gulášu, Tatry v kroji (30. 8. – 1. 9.) – výstup na Kriváň v kroji, Babafest (20. 9. – 22. 9.) – festival tradičných, ale aj netradičných výrobkov zo zemiakov. **(mm)**

Stretnutie spevokolov v Liptovskom Jáne

Stalo sa už nepísaným pravidlom, že koncom júna sa stretávajú spevokoly z celého Liptova v Liptovskom Jáne. Tejto akcie sa už niekoľko rokov aktívne zúčastňuje aj náš cirkevný spevokol. Nebolo tomu inak ani tento rok, a tak sa 23. 6. 2013 zišlo 11 spevokolov z Horného Liptova na akcii Stretnutie spevokolov Liptova organizovanej cirkevným zborom v Liptovskom Jáne.

V programe okrem nášho spevokolu vystúpili spevokoly z Východnej, Hýb, Kráľovej Lehoty, Liptovskej Kokavy, Liptovského Mikuláša, Liptovského Trnovca a Liptovského Jána. Každý spevokol zaspieval dve piesne, pričom jedna bola tematická. Tento rok si každý spevokol mal pripraviť jednu pôstnu pieseň. Náš važecký spevokol vystúpil s piesňami Dôvera (znotovaný 23. žalm s voľne upraveným textom Kristínou Royovou) a pôstnou piesňou Blízko kríža. Stretnutie obohatili a rozveselili aj deti z detských spevokolov Zvonček z Hýb a Svätojánske mušky z Liptovského Jána. Celú akciu ukončila príhovorom a požehnaním sestra seniorka Katarína Hudáková, ktorá poďakovala všetkým zúčastneným za to, že aj takýmto spôsobom oslavujú svojho Pána. Brat farár z domáceho cirkevného zboru Peter Taját odovzdal všetkým dirigentom znotované piesne, ktoré na prehliadke odzneli, aby v budúcnosti mohli čerpať aj z týchto materiálov. Všetky spevokoly si na záver pri priateľských rozhovoroch a pri chutnom sladkom občerstvení mohli vymeniť svoje spevácke či dirigentské skúsenosti a takto sa navzájom zároveň povzbudiť do ďalšej práce.

V polovici júna usporiadal Liptovsko-oravský seniorát (LOS) na amfiteátri vo Východnej akciu pod názvom Boží plán pre rodinu. Na stretnutí kresťanov z LOS sa vôbec po prvýkrát stretli spolu všetky generácie od detí, cez dorast, až po dospelých. Program začal slávnostnými službami božími, kde vystúpil aj spevokol farárov s piesňou "Je pán mojim svetlom". Záver služieb božích patril spojenému spevokolu z LOS, kedy sa na pódium postavilo približne 300 spevákov zo spevokolov z celého Liptova aj Oravy. Nechýbali ani zástupcovia nášho spevokolu z Važca. Zaspievali spolu pieseň Ty mojou silou si. Tento gigantický spevokol si zobrala pod taktovku dirigentka z Liptovskej Kokavy Jarka Oravcová.

Po skončení služieb božích boli pripravené rôzne aktivity pre deti, dorast aj dospelých. Konali sa semináre na rôzne témy ako napríklad Od výplaty k výplate, Mať deti a nezblázniť sa, Povery v rodine, či Choroba v rodine. Po skončení seminárov sa začal popoludňajší program, v ktorom deti zaspievali spoločnú pieseň, mládež zahrala scénku s témou, ako by mal vyzerať vzťah rodičov a detí v kresťanskej rodine a vystúpili detské spevokoly z Hýb a Liptovského Jána. Záverečnú bodku dal spojený spevokol LOS, ktorý zakončil vydarený deň piesňou Adoremus (Spievaj pánovi). **(vr)**

Foto: **Martin Lagovský**

Zamyslenie...

Naša dedinka leží v doline. Vôkol ju obklopujú vŕšky, vrchy a polia hlinitého kraja pod Tatrami. Slnko muselo prekonať dlhú púť, kým sa vyhuplo ponad končiare a cez sivé mraky vrhlo niekoľko skúpych lúčov.

V tomto prostredí začínal život našej rodiny, ktorá bola bohatá na lásku. Ťažkosti, a bolo ich v tých časoch nemálo, nenarušili vzájomné vzťahy medzi rodičmi. Tešili sa z toho čo mali – z nás detí. Boli sme ich jediným bohatstvom.

Keď človek dospeje, zistí, že nevdojak sa pri rôznych príležitostiach vracia spomienkami do svojho detstva. Ďaleko vzdialené lúky, na ktorých som hrabávala a sušila seno. Spev sa odrážal široko – ďaleko. Žblnkotajúci potôčik, v ktorom sme si ako deti umývali nohy, keď sme sa z poľa unavení, ale šťastní vracali domov. Tu zostala moja prvá láska a sny, ktoré nikdy nezomierajú.

To všetko je už dávno preč za nami. Vo chvíľach samoty, keď nikto ma nevedel pochopiť a pomôcť, ako balzam na dušu pôsobil mi návrat domov. Teraz v rodičovskom dome nikto z nás už nebýva. Všeličo mi prebehlo mysľou, keď som tam bola naposledy. Náš dom a záhrada razom zosmutneli. Zastala som pohľadom na celú ulicu. Nikoho som nevidela. Pripomenula som si ľudí, čo tam bývali. Pocit, ktorý sa mi v myšlienkach znásoboval, boli to ľudia, s ktorými sme prežili kus krásneho spoločného života. Odišli do nenávratna. Žijú tu len ich potomkovia,

O čom píšete?

s odlišným spôsobom života – taký je zákon prírody. Počas mojej mladosti bolo vo všetkom viacej citu ako dnes. Nuž ale čo robiť, bola to taká doba a my sme boli jej deťmi.

Vraciam sa do minulosti, prezerám fotografie a tu pohľadom oživujem spomienky na roky zabudnuté. Spojila som život s deťmi a pre deti – to je práca dobrých nádejí. Priamo pred očami odvíja sa cesta do budúcnosti. A aj ten čas, ktorý už nedožijem, budú si ma pamätať v činoch, čo som vložila do generácie. V tom je predsa nádhera a večnosť práce s deťmi a tie boli krásne.

Ďakujem Pánu Bohu za to, že každý deň mi z Jeho milosti daruje.

Irena Šefčíková

Z galérie našich osobností

Prof. MUDr. Pavel Pafko, DrSc.
(nar. 3. 7. 1940)

So životom našej obce sú spojené mená významných osobností. V monografii Važec sú uvedené desiatky mien významných osôb, ktorí sa tu narodili alebo tu pôsobili, a ktorí na kultúrnom a spoločenskom poli vyorali hlbokú brázdu. Takouto významnou osobnosťou je Pavel Pafko, popredný chirurg, ktorý pôsobí v Prahe.

Pri stretnutí som mu zdôraznil, že sme si ho zaradili do nášho važeckého panteónu. A tak si ho aj s úctou zapisujeme do našej obecnej kroniky. Často vystupuje v médiách, odpovedá na otázky zdravia, tiež na otázky etiky a zmyslu života, a v tomto zmysle vydal aj niekoľko publikácií nielen o vlastnom živote, ale najmä o osudoch mnohých, ktorých liečil a ktorým všestranne pomáhal. V poslednej knihe uvádza, že detské roky počas vojny (1944 - 1945) prežil u príbuzných vo Važci. S úctou spomína na tieto časy prežité v rodine prof. Jána Garaja. Ďalej spomína na roky dozrievania, predovšetkým na náročné štúdium na Lekárskej fakulte KU v Prahe a na následnú prax. Nastúpil na chirurgickú kliniku Lekárskej fakulty KU, kde sa stal neskôr jej prednostom a nakoniec ako univerzitný profesor aj prednostom Fakultnej nemocnice Praha - Motole. Patrí k popredným svetovým chirurgom a pôsobil na mnohých klinikách v Európe a v USA. Ako spomína, vykonal obrovský počet operácií. Osobitne zdôrazňuje pôsobenie vo Viedni, kde sa venoval hrudnej a pľúcnej chirurgii. Tieto poznatky aplikoval v Prahe. Stál sa známym tým, že operoval prezidenta Václava Havla.

Netušil som, že príde ťažká chvíľa a stretnem sa s touto osobnosťou. Prišiel k nám nie na aute, ale ako bicyklista, aby pomohol a povzbudil. V debate za účasti prof. Jána Garaja prešli sme tiež na jeho rodinu. Zdôraznil som, že si ho vážime a že patrí k nám. Popýtal ma, aby som pomohol doriešiť jeho rodokmeň. Podľa cirkevnej kroniky jeho starý otec Michal Pafko ako miestny rodák, učil na ev. škole vo Važci v rokoch 1907 až 1911. Aj jeho otec Gejza Pafko sa narodil vo Važci. Neskôr sa presťahovali do Prešova a Obišoviec a následne do Bratislavy, kde jeho otec bol právnikom na ministerstve a neskôr právnikom v podniku. Ďalšie otázniky riešime cez archív v Bytči a tiež cez pamätníkov vo Važci.

K Vianociam mi prof. Pavel Pafko venoval poslednú knihu o svojom živote. Je to slnečné čítanie o osobnosti, ktorá vzišla zo skromných pomerov a presadila sa v Prahe a vo svete. Dávam ju čítať svojim blízkym a hĺbavým čitateľom. Bolo by dobre, keby takéto knihy o ľudskom úsilí o duševné i fyzické zdravie boli v našej obecnej knižnici.

JUDr. M. Hyben

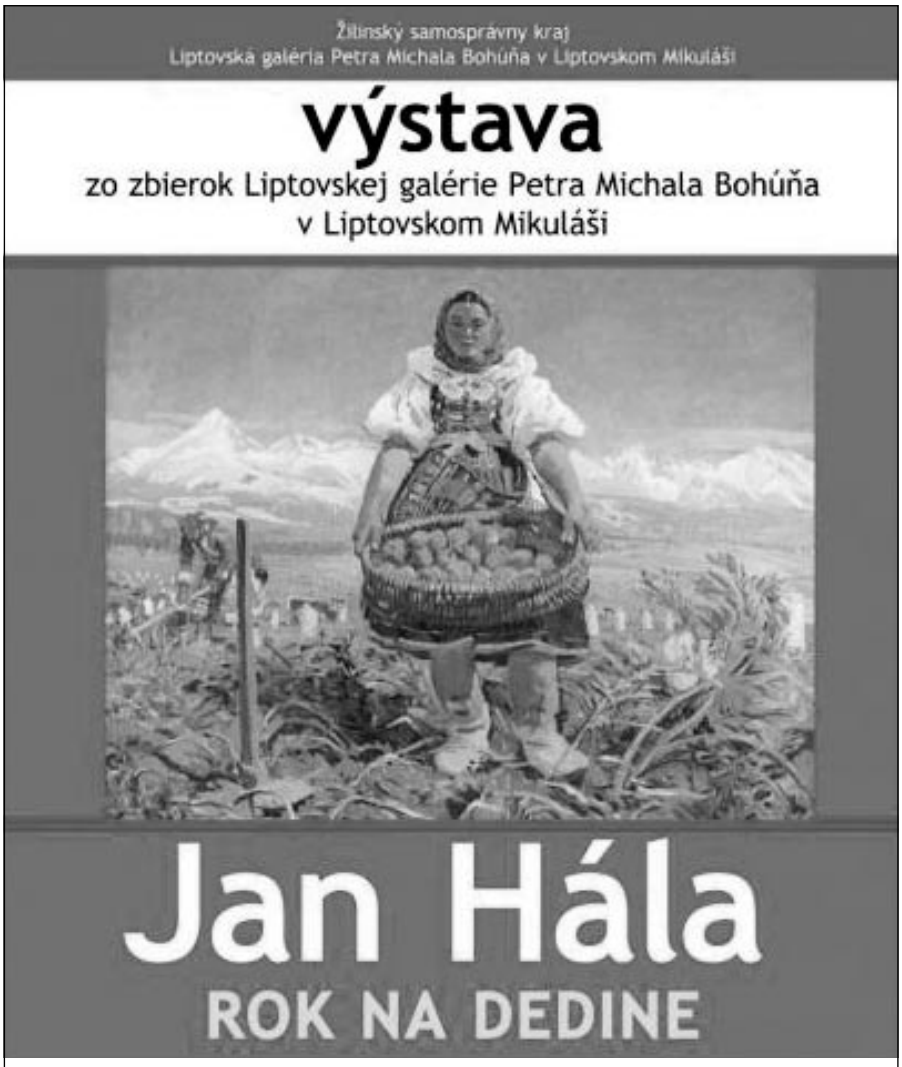

Galéria Jana Hálu, Važec 41

Otvorené sezónne (9. 5. - 30. 9. 2013): utorok - streda od 10.00 do 13.00 h
štvrtok - sobota od 13.00 do 16.00 h

Objednávky aj v dohodnutom čase: 0904 860 785

Galéria ďalej ponúka:
- Výstavu obrazov Ferdinanda Katonu „Maliar Tatier“
- Prehliadku Obecného literárneho múzea
- Prehliadku drevenice Jana Hálu

Vstupné: dospelí - 2 €, študenti, dôchodcovia – 1 €, deti, ZŤP – zdarma.

Z obecných zastupiteľstiev

11. APRÍLA 2013

Obecné zastupiteľstvo schvaľuje:

• Návrh na rozúčtovanie energií (plyn, voda, elektrina) v ZŠ s MŠ Važec na rok 2013, takto: ZŠ – plyn 95 %, voda 45 %, elektrina 50 %, verejné osvetlenie 100 %, MŠ – plyn 5 %, voda 20 %, elektrina 10 %, školská jedáleň – plyn 0 %, voda 35 %, elektrina 40 %.

• Nákladné motorové vozidlo PRAGA V3S ako prebytočný majetok.

• Návrh ZŠ s MŠ Važec prenajímať telocvičňu pre jednotlivé oddiely Športového klubu Kriváň Važec za symbolické 1 €/ročne od 1. 1. 2013.

• Zámer odpredaja častí z obecných parciel o výmere 18 m^2, (druh pozemku: zastavané plochy a nádvoria) z dôvodu hodného osobitného zreteľa pre Liptovskú vodárenskú spoločnosť. Kúpna cena za pozemky je 3,32 €/m^2. Prípad hodného osobitného zreteľa spočíva v majetkoprávnom vysporiadaní pozemkov, na ktorých sú postavené prečerpávacie stanice k ČOV v obci Važec.

• Zámer odpredaja obecných pozemkov o celkovej výmere 85 m^2 (druh pozemku – zastavané plochy a nádvoria) pre občanov obce v prípadoch hodných osobitného zreteľa, ktorý spočíva v scelení pozemkov. Kúpna cena za pozemky je 3,32 €/m^2.

• Predĺženie nájomnej zmluvy na priestory cukrárne v budove MKS do 31. 5. 2013 s tým, že budú vyrovnané všetky záväzky voči obci.

• Návrh č. 1/2013 na zmenu rozpočtu v ZŠ s MŠ Važec za rok 2013.

• Návrh VZN č. 1/2013 o tvorbe a použití fondu prevádzky, údržby a opráv nájomných bytov vo vlastníctve obce Važec.

• Návrh VZN č. 2/2013 o financovaní materských škôl a školských zariadení na území obce Važec na rok 2013. *(K výške normatívu na 1 dieťa pre rok 2013 v Centre voľného času bola zaslaná pripomienka zo strany Diecézneho centra voľného času. OZ po zvážení možností obce trvá na výške normatívu, ale v úprave rozpočtu vytvorilo rezervu na záujmové aktivity detí počas roku 2013. V prípade usporiadania záujmových aktivít Centrum voľného času môže požiadať Obec aj o dotáciu.)*

• Návrh č. 2/2013 na zmenu rozpočtu Obce za rok 2013.

• Na základe oznámenia Štatistického úradu SR o výške priemernej mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca v národnom hospodárstve, obecné zastupiteľstvo v zmysle zákona č. 253/1994 Zb. prerokováva raz ročne plat starostu obce. Starosta obce predložil návrh, aby plat (základný plat + % navýšenia) zostal v rovnakej výške ako v roku 2012 t. j. v sume 1 694 € mesačne z dôvodu šetrenia finančnými prostriedkami. Uvedený návrh poslancami nebol schválený. Poslanci schválili základný plat starostu vo výške 1 594 € a navýšenie o 7 % t. j. o 111,58 €, plat starostu v hrubom spolu: 1 706 € mesačne.

OZ berie na vedomie:

• Informáciu o vykonanom súpise psov v rómskej osade „Dolinka" vo Važci.

• Žiadosti Miroslava Ilavského a Michala Staníka o prenájom nebytových priestorov v suteréne MKS Važec. OZ odporúča obom záujemcom predložiť na obecný úrad podnikateľský zámer.

• Informáciu starostu obce o spoločnosti TD, s. r. o. Košice, ktorá je kompetentná vykonávať odchyt psov.

• Informáciu starostu obce o spracovaných doplnkoch lokality Pod Kopy k územnému plánu obce, ktoré sú pripravené na prerokovanie a pripomienkovanie.

• Informáciu starostu obce, že je vykúpených 80 % pozemkov pod cestu Pastierske.

• Pripomienky občanov na nekvalitne vyasfaltované cesty po kanalizácii, aj nedokonalé úpravy ciest po odstraňovaní porúch na vodovodnom potrubí. Starosta uviedol, že všetky nedostatky budú spísané a predložené Liptovskej vodárenskej spoločnosti, ktorá bude nedostatky odstraňovať v rámci reklamácií.

• Informáciu o stave podaných žalôb na neplatičov nájmu v obecných nájomných bytoch a o stave voľných bytov.

• Informáciu o blížiacom sa termíne ukončenia (november 2013) súčasnej etapy projektu Zlepšenie životnej situácie rómskej komunity. Je vyhlásená nová výzva s termínom na podanie žiadosti do 30. 11. 2013. Starosta uviedol, že je potrebné zvážiť, či obec bude ďalej pokračovať v tomto projekte. OZ odporúča Komisii sociálnej a opatrovateľskej zvolať verejné zasadnutie komisie za účelom vyhodnotenia práce terénnych sociálnych pracovníkov za obdobie rokov 2012 a 2013.

OZ odporúča:

• Komisii pre výstavbu a plánovanie a komisii poľnohospodárskej a životného prostredia vytypovať lokalitu na umiestnenie staničiek separovaného odpadu.

• Osloviť v blízkom okolí potenciálnych vývozcov odpadu a dať im vypracovať cenovú ponuku.

26. JÚNA 2013

OZ schvaľuje:

• Odpredaj časti obecných pozemkov pre Liptovskú vodárenskú spoločnosť o výmere 18 m^2. (zámer schválený v apríli)

• Odpredaj obecných pozemkov o celkovej výmere 85 m^2 pre občanov obce s podmienkou, že všetky náklady spojené s prevodom vlastníctva znášajú kupujúci. (zámer schválený v apríli)

• Prenájom priestorov cukrárne v MKS Michalovi Staníkovi do 31. 12. 2013 a zároveň ukladá obecnému úradu vyzvať doterajšieho nájomcu Miroslava Ilavského, aby odovzdal priestory.

• Žiadosť spoločnosti JAZMED s. r. o. Telgárt o predĺženie nájomnej zmluvy na priestory ambulancie. Nájomná zmluva bude predĺžená o tri roky s podmienkou mesačnej výpovednej lehoty a dodržiavania ordinačných hodín.

• Žiadosť Zdenky Sorgerovej, Tatranská Štrba o pridelenie obecného bytu na dobu určitú do 31. 12. 2013.

• Žiadosť Jaroslava Gerome Guliša, Važec 745 o pridelenie obecného bytu na dobu určitú do 31. 12. 2013.

• Návrh č. 3/2013 na zmenu rozpočtu obce na rok 2013.

• Návrh č. 2/2013 na zmenu rozpočtu ZŠ s MŠ Važec na rok 2013, s tým, že výdavky na elektrickú energiu sa rozúčtujú v pomere: MŠ – 0 %, školská jedáleň 50 %, ZŠ – 50 % (od 1. 1. do 31. 8. 2013).

• Záverečný účet obce za rok 2012 bez výhrad a ukladá prebytok rozpočtového hospodárenia za rok 2012 rozdeliť takto: 4080,25 € previesť do rezervného fondu a 20 tisíc € previesť do fondu rozvoja obce.

• Ekonomický a finančný rozbor obecného podniku za rok 2012. Vý-

(Pokračovanie na vedľajšej strane)

(Dokončenie z predchádzajúcej strany)

sledok hospodárenia 5 698,76 € bude prevedený na nerozdelený zisk minulých rokov.

• Plán činnosti hlavného kontrolóra v druhom polroku 2013.

• Zapracované pripomienky do kroniky.

• Zámer odpredať prebytočný majetok Praga V3S formou priameho predaja za cenu minimálne 1 200 €.

• Schvaľuje predĺženie splatnosti úveru do 31. 7. 2014 vo výške 289 136 € *(úver na prefinancovanie rekonštrukcie ZŠ s MŠ, kým budú uvoľnené peniaze z ministerstva v rámci projektu).*

OZ ukladá:

• Obecnému úradu zabezpečiť spracovanie projektovej dokumentácie na inžinierske siete na cestu Na Pastierskych a pokračovať vo výkupe pozemkov.

• Zabezpečiť opravu mostíka na ulici Dr. Lučanského.

• Obecnému úradu vyhlásiť verejnú súťaž na zhotovenie chodníka od ev. kostola k základnej škole a zhotovenie staničiek separovaného odpadu v obci v termíne do 5. 7. 2013 *(Podľa návrhu by mali byť staničky umiestnené na piatich miestach: oproti predajni potravín Konzum, pri pohostinstve „Náš dom", pri predajni COOP Jednota J. Hálu a COOP Jednota, Široká ul. a pri potravinách CBA).*

OZ berie na vedomie:

• Cenové ponuky na vývoz TKO od štyroch subjektov.

• Stanovisko hlavného kontrolóra k záverečnému účtu obce za rok 2012.

• Správu audítora k záverečnému účtu obce za rok 2012.

• Správu audítora k účtovnej závierke obecného podniku za rok 2012.

Názor jedného Važťana....

Napísali nám

Tak ako každý rok, aj v tohtoročných marcových dňoch, smerovali naše kroky na Obecný úrad, za účelom splnenia si občianskej povinnosti - zaplatiť miestne dane a poplatky. Už sme si akosi zvykli, že v našom štáte dražie všetko tempom, ktoré hlavne my, dôchodcovia, máme problém niekedy zvládnuť. A tak ma samozrejme zaujímalo, aké tohoročné dane naši zástupcovia pri schvaľovaní VZN v obecnom zastupiteľstve odsúhlasili. V tom, že sa zvýšili, však problém nevidím. Čo mi však vadí, je výška ich zvýšenia. Veď napr. oproti roku 2011 je to asi o 37 % a roku 2012 o 20 %! Keď to porovnám, so susednými obcami, tak sme v tomto pomyselnom rebríčku, jednoznačne na čele. Ak vezmeme do úvahy dane z nehnuteľnosti, daň za psa a poplatok za odvoz komunálneho odpadu, tak obec Východná ich má toho roku nižšie asi o 39 % a obec Štrba o 18 %. Taký veľký rozdiel, by podľa môjho názoru, existovať nemal! Prečo je to tak, neviem. Verejné hovory sa v našej obci stali minulosťou a záujem poslancov o komunikáciu s občanmi vo svojich obvodoch, mierne povedané, viazne. Prístup k internetovej stránke Obecného úradu väčšina našich obyvateľov nemá. Pre zamestnaných a hlavne starších obyvateľov je problém oboznamovať sa s informáciami na úradnej tabuli obecného úradu. Ako však túto moju nespokojnosť vyriešiť? Francúzsky herec G. Depardieu sa kvôli daniam odsťahoval do Ruska. Pre mňa by bol tzv. „daňový raj" v obci Východná. Aby sme však „emigrovali", to nechcem vlastne ani ja a určite ani vedenie našej obce. Iné a rozumnejšie riešenie, vidím v budúcich voľbách do obecného zastupiteľstva, kde túto svoju nespokojnosť môžem vyjadriť hlasovaním vo volebnej miestnosti.

Ján Profant, Široká 736

Agroturistický projekt zabodoval

Koncom januára sa študentky Hotelovej akadémie v Liptovskom Mikuláši, odbor marketingový pracovník v cestovnom ruchu, zúčastnili medzinárodnej súťaže Mladý sprievodca, ktorá sa konala na Strednej škole spoločného stravovania v Ostrave – Hrabuvke pod záštitou Moravsko-sliezkeho klastra cestovného ruchu.

„Chceli by ste zažiť ozajstné dobrodružstvo na dovolenke?" Túto otázku položili porote aj publiku Dominika Michalková z Važca *(na fotke vľavo)* a jej spolužiačka Diana Juríková hneď v úvode svojej prezentácie. Téma súťaže „Hurá na vidiek" mala naplniť 5–dňový program pre cieľovú skupinu rodiny s deťmi. Dievčatá nazvali svoju tému Važecké pastorále a vytvorili agroturistickú ponuku týkajúcu sa Važca a okolia ako alternatívu tradičným dovolenkám. Lákadlom pre turistov podľa predstáv študentiek by mali byť netradičné zážitky v podobe návštevy salaša s možnosťou vyskúšať si prácu valachov na vlastnej koži, či program v miestnom múzeu – tradičné práce našich predkov (tkanie, pradenie, kosenie, rúbanie...). Do programu zahrnuli aj návštevu jaskyne, turistiku, či folklórny večer s ochutnávkou miestnych špecialít. Súťaže sa zúčastnilo 14 družstiev, 11 z českých a 3 zo slovenských škôl. Vystúpenie dvojice prísnu porotu zaujalo a ako jediné družstvo zo Slovenska získalo v konkurencii 14 družstiev medailové umiestnenie – 2. miesto.

V apríli pripravili študentky spolu so svojimi pedagógmi aj stretnutie so starostom obce a miestnymi podnikateľmi, ktorí poskytujú služby súvisiace s cestovným ruchom, aby im odprezentovali svoj projekt ako návrh využitia turistického potenciálu obce. Pozvanie na stretnutie prijali niekoľkí ubytovatelia, prevádzkovateľ súkromného salaša Andrej Halčin i majiteľ Múzea ľudových tradícií Ján Kováč. Podľa slov starostu obce Rastislava Profanta bolo stretnutie pre podnikateľov podnetné, avšak v súčasnosti realizovateľné len čiastočne. „Návrh študentiek počíta s dobre vybudovanou základňou ubytovacích, stravovacích a ďalších služieb, ktoré dnešní turisti vyžadujú, na čom v našej obci, bohužiaľ, musíme ešte popracovať. Verím, že v budúcnosti dokážeme omnoho lepšie využiť potenciál, ktorý v oblasti cestovného ruchu máme." **(net, mm)**

Púť do Ríma a Assisi

Príležitostí prečo sa vydať na púť do večného mesta Ríma sme mali niekoľko: slávime jubilejný rok príchodu sv. Cyrila a Metoda na naše územie a rok viery, bol zvolený nový svätý otec František a bola tu príležitosť zúčastniť sa spolu s ním na Generálnej audiencii, spoločné putovanie zbližuje ľudí navzájom a spolu s Bohom a napokon, každý z nás si niečo nesie v batôžku ako kráča životom, za čo chce prosiť alebo ďakovať. Tak sme sa aj my, z Važca, veriaci a obidvaja duchovní otcovia vydali na púť v pondelok 3. júna. Počas cesty Slovenskom sa k nám ešte pridalo niekoľko spolupútnikov a náš úžasný sprievodca Ing. Peter Prieložný, ktorý nás počas celej púte dávkoval múdrosťou a veselosťou.

Taliansko nás privítalo slnečným počasím, keďže počas celej cesty Slovenskom a Rakúskom pršalo. Prvú zastávku sme absolvovali v meste sv. Františka v Assisi. V trojpodlažnej bazilike nad hrobom sv. Františka sme slávili sv. omšu. Navštívili sme baziliku a hrob sv. Kláry, baziliku Panny Márie Anjelskej s porciunkulou a kostol sv. Damiána, kde František spoznal svoje povolanie.

Večer sme prišli do vytúženého Ríma. V stredu dopoludnia sme boli prijatí s pútnikmi s celého sveta na námestí sv. Petra priamo svätým otcom Františkom. Od 10.00 hod. prechádzal v odkrytom papamobile po námestí a potom sa k všetkým prihovoril a dal požehnanie. V ten deň sme ešte navštívili Hlavnú Lateránsku baziliku, sväté schody a Jeruzalemskú baziliku, kde sú uložené relikvie svätého kríža, ktoré do Ríma priniesla sv. Helena (matka cisára Konštantína). Deň sme zakončili návštevou Kolosea, jednej z najznámejších stavieb Ríma.

Štvrtok ráno sme slávili sv. omšu v jednej z kaplniek v bazilike sv. Petra. Navštívili sme jeho hrob a hroby pápe-

(Pokračovanie na vedľajšej strane)

Prvé sväté prijímanie

V nedeľu Najsvätejšej Trojice pristúpili k prvému svätému prijímaniu štyri deti z našej farnosti. Prípravu a slávnosť viedol pán kaplán Cyril Hamrák. Deti sa na tento deň pripravovali počas celého roka na hodinách náboženskej výchovy a každý pondelok na stretnutiach v Diecéznom centre. Slávnosť prvého svätého prijímania sa konala pri svätej omši 26. mája 2013 o 10.00 hod.

Marek Uličný

Foto: ***archív farnosti***

(Dokončenie z predchádzajúcej strany)

žov a niektorí si vyšli až do výšky 136 m na kopulu chrámu, z ktorej je nádherný pohľad na večné mesto. Popoludní sme navštívili baziliku sv. Pavla za hradbami. Večer patril prehliadke po nočnom meste, kde sme mohli vidieť napr. španielske schody, či fontánu di Trevi.

V piatok pred poludním sme slávili sv. omšu v Mariánskej bazilike, ktorá si pamätá sv. Cyrila a Metoda, keď v roku 868 práve v tomto chráme pápež Hadrián II. kodifikoval staroslovienčinu za liturgický jazyk. Boli sme hrdí na to, že môžeme vo svojom jazyku sláviť eucharistiu. V autobuse cestou späť sme sa zdieľali, kto s akým úmyslom putoval a čo mu dala púť. Odzneli veľmi pekné svedectvá, ktoré nás povzbudili vo viere. Najstaršou pútničkou bola pani Mária Popardovská a najmladším pútnikom 9 ročný Jeremiáš. **Marek Uličný**

Foto: **archív farnosti**

Napísali nám

Pána poznáš po dvore a gazdinú po pitvore, hovorievali naši starí rodičia... Areál važeckého cintorína a dom smútku ani nemá pána ani gazdinú. V sobotu 22. 6. 2013 som si to uvedomila na pohrebe, keď v smútočnom sprievode pri vstupe do domu smútku som za mnou počula: „Aký spustošený dom smútku.". Po skončení pohrebu som si všimla okolie cintorína. A naozaj. Pred domom smútku je naozaj „smutno". Dve lavičky, polosuchá tráva, žiadna kvetinová výzdoba. Ak vojdete do cintorína druhým vchodom (zľava) – ešte žalostnejší pohľad. V priestore určenom na kvetinovú výzdobu nájdete prehľad burín rastúcich v chotári Važca. Proste OTRAS. O vchode do domu smútku ani nehovorím. Popraskané dlaždice, ktoré účastníkom pohrebu „tancujú pod nohami", prinajlepšom o ne „len" zakopnú. To nikto nevidí? Dokedy budeme so všetkým spokojní? Mňa v dome smútku skôr zarmútil pohľad na urnu s telesnými pozostatkami. „Vynímala" sa na prázdnej chladničke. Určite pre najbližších pozostalých to nebol pekný pohľad. To obec nemôže zakúpiť 5 – 6 metrov dekoratívnej látky a v prípade takého pohrebu ako bol tento, tú chladničku pekne zakryť?

Viem, že obec nemá peniaze nazvyš. A práve preto, mali by sa odstraňovať drobné nedostatky skôr. Napríklad schody do domu smútku – teraz stačí vymeniť pár dlaždíc, neskôr bude oprava nákladnejšia. Alebo poliať trávu pred domom smútku – veď hneď vedľa je pumpa s vodou. A zakúpiť pár okrasných drevín a vysadiť ich do záhona, položiť fóliu a zasypať kamienkami, kôrou...

Prečo sa neutvorí pracovné miesto pre človeka, ktorý by sa zodpovedne staral o celý areál, ktorý by videl nedostatky a vedel ich odstrániť? ***Ivana Gočová***

Futbalový úspech

Koncom mája sa v Jakubovanoch uskutočnil futbalový turnaj poľnohospodárskych podnikov, ktorého sa zúčastnilo aj družstvo futbalistov vo farbách PD Važec v zložení *(na fotke prví štyria menovaní zľava):* Richard Zubaj, Matúš Ilavský, Ján Šingliar, Milan Bartko, Zoltán Strcuľa ml., Jaroslav Strcuľa, Peter Jacko. Medzi ôsmimi mužstvami z rôznych kútov severného Slovenska naši reprezentanti dosiahli takmer na víťazstvo. Po výsledku finálového zápasu s Muráňom 4:4 však v súboji „jedenástiek" prehrali 1:0 a nakoniec obsadili v celkovom poradí druhú priečku. Okrem „striebra" si Važťania odniesli domov aj ďalšie dve ocenenia – Milan Bartko získal titul najlepšieho brankára turnaja a Ján Šingliar bol vyhodnotený ako najlepší hráč. Text a foto: **(mm)**

Na Čiernohronskej železničke

Aj škôlkari si pred letnými prázdninami stihli užiť výlet. V tomto roku sa vybrali do Čierneho Balogu, aby sa povozili historickým vláčikom po Čiernohronskej železničke. V lesnom skanzene Vydrovo sa do sýtosti pohrali, zjedli nabalené dobroty z ruksačikov a so spevom si vychutnali aj spiatočnú cestu domov.

V júni predškoláci zažili v rámci tematického týždňa „Chceme zdravo žiť, cvičiť a byť fit" aj zaujímavý športový deň plný súťaží, v ktorých museli naplno využiť svoju šikovnosť.

Predškoláci sa 24. júna rozlúčili so škôlkou programom plným piesní a básničiek a rodičom i učiteľkám dokázali, že si zaslúžia stať sa od septembra „veľkými" školákmi. **(red)**

Foto: **archív MŠ**

Traktory a stroje na cestách

Na základe dohody s vedením ZMOL-u k problematike jazdy malotraktorov a iných poľnohospodárskych strojov hlavne po obecných komunikáciách a pri poľnohospodárskych prácach, či už súkromne hospodáriacich roľníkov, alebo iných subjektov, vydalo Okresné riaditeľstvo policajného zboru v L. Mikuláši toto usmernenie:

V cestnej premávke možno prevádzkovať iba tie vozidlá, ktoré sú schválené na premávku na pozemných komunikáciách. Dokladom, ktorým sa schválenie na premávku na pozemných komunikáciách preukazuje je **osvedčenie o evidencii** (vozidlá podliehajúce evidencii – majú tabuľku s evidenčným číslom) alebo **technické osvedčenie vozidla** (vozidlá nepodliehajúce evidencii – nemajú tabuľku s evidenčným číslom napr. rôzne pracovné stroje alebo ťahané vymeniteľné stroje za traktor).

Prevádzkovateľ vozidla nesmie v premávke na pozemných komunikáciách prevádzkovať vozidlo, ktoré nemá osvedčenie o evidencii alebo technické osvedčenie vozidla.

Pri prevádzke vozidla v premávke na pozemných komunikáciách je vodič vozidla povinný mať osvedčenie o evidencii alebo technické osvedčenie vozidla pri vedení vozidla **vždy pri sebe.**

Schvaľovaniu na prevádzku v premávke na pozemných komunikáciách **nepodliehajú** ostatné vozidlá, nemotorové pracovné stroje a nemotorové vozidlá ťahané alebo tlačené peši idúcou osobou. Patria sem najmä záprahové vozidlá, bicykle, bicykle s pomocným motorčekom, kolobežky, kolobežky s pomocným motorčekom, vozíky pre telesne postihnuté osoby, ručné vozíky, motorové ručné vozíky, jednonápravové traktory s prívesom.

Tieto vozidlá však musia plniť technické požiadavky ustanovené vyhláškou MDPT SR č. 464/2009 Z. z.

1. januára 2013 začali platiť prechodné ustanovenia v zákone o podmienkach prevádzky vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách, podľa ktorých vozidlá určitých kategórii, **ktoré mali vydané technické osvedčenie vozidla a neboli prihlásené do evidencie vozidiel,** si musia požiadať o vydanie osvedčenia o evidencii časti II a následne vozidlo prihlásiť do evidencie vozidiel a vozidlo opatriť tabuľkou resp. tabuľkami s evidenčným číslom. Ide o tieto kategórie vozidiel: kategórie L (motocykle, trojkolky a štvorkolky), M1 (osobné vozidlá), M2 a M3 (autobusy), N (nákladné vozidlá), O (prípojné vozidlá), T (kolesové traktory), C (pásové traktory), R (prípojné vozidlá za traktor), PS (pracovné stroje samohybné), LS (snežné skútre).

Výnimka ďalej platí pre malé motocykle kategórie L1e (konštrukčná rýchlosť neprevyšujúca 45 km/h a zdvihový objem neprevyšujúci 50 cm^3) vyrobené pred 1. januárom 2000 sa povinnosť ich zaevidovania odkladá o 10 rokov (do konca roka 2022), pre pracovné stroje samohybné kategórie PS používané v poľnohospodárstve (napr. obilný kombajn, postrekovač, orezávač repy, vysadzovač zemiakov, zberacia rezačka, zberacia kosačka, stroj na zberanie zemiakov, stroj na zberanie hrozna, vyorávač repy, kŕmny a miešací voz a podobne) sa povinnosť ich zaevidovania odkladá o 4 roky (do konca roka 2016).

Výnimka neplatí pre ostatné pracovné stroje samohybné používané v stavebníctve, pri opravách vodovodov, plynovodov, elektrických káblov, opravách ciest a podobne; tieto pracovné stroje samohybné možno prevádzkovať v cestnej premávke len keď sú evidované a opatrené tabuľkou s evidenčným číslom.

Povinné zaevidovanie vozidiel, ktoré nepodliehali evidencii

Prevádzkovateľ takéhoto vozidla si na príslušnom obvodnom úrade pre cestnú dopravu a pozemné komuni-

(Pokračovanie na vedľajšej strane)

(Dokončenie z predchádzajúcej strany)
kácie musí požiadať o vydanie osvedčenia o evidencii časti II.

Žiadosť o vydanie osvedčenia o evidencii časti II musí obsahovať identifikačné údaje o žiadateľovi a vozidle. Prílohou k žiadosti o vydanie osvedčenia o evidencii časti II sú technické osvedčenie vozidla, odborný posudok o kontrole originality vozidla (to neplatí pre vozidlá kategórie L1e (malé motocykle) vyrobené pred 1. januárom 2000), platný protokol o technickej kontrole vozidla, platný protokol o emisnej kontrole motorového vozidla (predkladá sa len v prípade vozidiel kategórie M, N a T). Doklady nesmú byť staršie ako 15 dní.

Osvedčenie o evidencii časť II možno vydať iba vozidlu, ktorému bolo udelené typové schválenie ES, typové schválenie alebo iné schválenie na prevádzku v premávke na pozemných komunikáciách v Slovenskej republike a malo vydané technické osvedčenie vozidla.

Ak jednotlivé vozidlo nebolo vybavené miestom na umiestnenie zadnej tabuľky s evidenčným číslom s požadovaným osvetlením, prevádzkovateľ vozidla je povinný splniť ustanovené technické požiadavky na umiestnenie zadnej tabuľky s evidenčným číslom a technické požiadavky na osvetlenie miesta zadnej tabuľky s evidenčným číslom, a to ešte pred vydaním rozhodnutia o vydaní osvedčenia o evidencii časti II jednotlivému vozidlu. Vozidlá kategórie L1e (malé motocykle) vyrobené pred 1. januárom 2000 nemusia spĺňať technické požiadavky na osvetlenie miesta zadnej tabuľky s evidenčným číslom, ak v čase výroby tieto vozidlá neboli vybavené takýmto osvetlením.

Rozlúčka s deviatakmi

● *Foto: D. Zubaj*

Pri každom lúčení sa tisnú slzy do očí,
bolesť sa do hrude tlačí
a všetko okolo sa točí.
Každý rok dojemná je rozlúčka deviatakov,
keď opúšťajú važeckú školu
ako svoje hniezdo kŕdeľ sťahovavých vtákov.
Tradičná školská hymna a básničky clivé,
spomienky na krásne prežité roky
i písmenká prvé.
Vnútorným pocitom vyjadrené slová,
boli naplnené vďakou, úctou, nehou,
za vštepovanie vedomosti pre svojich učiteľov.
Prajeme vám, milí kamaráti naši,
aby ste si každý správnu cestu našli.
Nech vám nič nebráni v slobodnom rozlete,
do akej výšky vzlietnuť, to nech sami viete.
Budete nám chýbať, boli ste nám vzorom,
spomínať budeme na vás vždy len v dobrom.

Silvia Šuleková (6. tr.)

Matičiari na bicykloch

22.6. sme na Námestí slobody pozdravili štafetu mladých matičiarov, ktorí šli na bicykloch z Važca do Liptovského Mikuláša. Po tejto trase zbierali stuhy od miestnych odborov MS, ktoré potom doručili do Košíc, kde sa v dňoch 4. až 7. júla 2013 uskutoční Svetové stretnutie Slovákov. Predsedníčka MO MS vo Važci Margita Hybenová pripravila pre účastníkov štafety krátky program v podaní detí zo základnej školy. **(red)**

Foto: **(ai)**

KRÁTKO ZO ŠKOLY ❖ KRÁTKO ZO ŠKOLY ❖ KRÁTKO ZO ŠKOLY

Posledné tri mesiace v škole boli bohaté na rôzne udalosti, ktoré vám prinášame v textovej a obrazovej skratke na nasledujúcich stranách.

MONITOR 9

V celoslovenskom testovaní deviatakov dosiahli žiaci z našej základnej školy 58,33 % úspešnosť v matematike (celoslovenský priemer 60,07 %) a 59,33 % v slovenskom jazyku (celoslovenský priemer 67,51 %).

PLAVECKÝ KURZ (foto č. 1)

V dňoch 13. – 17. mája sa uskutočnil plavecký výcvik pod vedením učiteľov Miroslavy Juhásovej a Zdena Barániho. Žiaci v úvode absolvovali vstupné testy plaveckej zdatnosti a zoznámenie sa s vodným prostredím. Skúšali rôzne spôsoby dýchania, ponárali sa a lovili z dna bazéna predmety s cieľom odbúrať strach. Učili sa bezpečne pohybovať vo vodnom prostredí. Postupne si osvojili splývavú polohu. Zdatnejší plavci sa učili plavecké štýly: kraul, prsia a znak. Pri nácviku používali plávacie dosky a rôzne pomôcky. Dôkladne si osvojili prácu horných, dolných končatín a učili sa efektívne dýchať pri plávaní. **(zb)**

MLADÍ ZDRAVOTNÍCI (2)

Naša škola sa zapojila do súťaže mladých zdravotníkov z okresu L. Mikuláš. Družstvo ZŠ Važec tvorili Rebeka Halková (8. tr.), Vladimíra Chovanová (8. tr.), Kristína Žuffová (6. tr.), Lea Michalíčková (6. tr.), Ján Matejko (6. tr.) a Matúš Čupka (6. tr.). Na súťaži si preverili svoje edomosti o ČK, ČP, SČK, zdravotnícke vedomosti a praktické poskytovanie prvej pomoci. Pod vedením profesionálnej záchranárky Janky Matejkovej obsadili 4. miesto v konkurencii 10 družstiev. Koncom júna absolvovali žiaci 9. ročníka kurz prvej pomoci, ktorý organizovala miestna organizácia Červeného kríža v spolupráci s okresnou organizáciou ČK. Viedol ju školiteľ prvej pomoci Miroslav Farkáš. Žiaci si osvojili teoretické vedomosti aj praktické zručnosti a získali aj osvedčenie o absolvovaní kurzu. **(mh)**

DEŇ ZEME

V rámci Dňa Zeme sa do upratovania okolia školy zapojili aj naši žiaci. 18. apríla malí aj veľkí zamenili perá a ceruzky za hrabličky, metly, fúriky, lopaty, aby vyčistili areál a okolie školy. 22. apríla si žiaci pozreli prezentáciu na tému odpady a následne si svoje vedomosti overili v diskusii, teste a praktických aktivitách.

DEŇ NARCISOV (4)

13. apríla môže pomôcť každý... Žiaci deviatej triedy našej školy organizovali v spolupráci s pedagógmi, Miestnym odborom Červeného kríža a SČK Liptovský Mikuláš zbierku na pomoc ľuďom postihnutým rakovinou. Do zbierky sa zapojili zamestnanci školy

(Pokračovanie na vedľajšej strane)

Hasiči zahájili súťažnú sezónu doma

Jedným zo spôsobov, ako si zlepšiť kondičku a schopnosť efektívne zasahovať pri likvidácii požiarov, je pre hasičov účasť na rôznych súťažiach. Pravidelne sa ich zúčastňujú aj členovia miestneho dobrovoľného hasičského zboru. Koncom mája na okrskových previerkach pripravenosti v Hybiach skončilo družstvo mužov na druhom mieste, dievčatá boli jediné súťažiace, a tak postúpili automaticky do okresného kola. To sa konalo 16. júna v L. Mikuláši, víťazné stupienky však tentokrát obom našim družstvám unikli.

23. júna sa vo Važci prvým kolom otvorila Okresná hasičská liga (OHL). Na domácej pôde súťažili muži aj ženy. V kategórii požiarny útok sa muži umiestnili na výbornom druhom mieste, ženy, bohužiaľ, pokus nedokončili. Naši hasiči ako organizátori pripravili aj obľúbenú sprievodnú súťaž – tretí ročník Važeckej naberačky. V tejto súťaži muži získali tretie miesto a ženy druhé. „Oba naše súťažné tímy sa tešia na ďalšie kolá v OHL, je ich celkovo osem. Veď súťaže hasičov nielen preverujú našu akcieschopnosť, ale výhra príjemne zoceľuje kolektív, ktorý je v našom zbore aj tak super," dodal veliteľ DHZ Važec Ľubomír Rysuľa.

Tento rok majú naši hasiči zatiaľ pokojný, doteraz zasahovali len trikrát - hasili jeden požiar rodinného domu a dvakrát požiare trávy. **(red)**

Foto: **archív DHZ**

Nové suveníry

Rôzne druhy pohľadníc a netradičné čokolády (veľké i malé) s letným i zimným motívom obce si môžete zakúpiť na Obecnom úrade alebo v zmrzlinovom stánku na ul. K jaskyni.

KRÁTKO ZO ŠKOLY ❖ KRÁTKO ZO ŠKOLY ❖ KRÁTKO ZO ŠKOLY

aj obyvatelia Važca formou dobrovoľného príspevku. Vyzbieralo sa 373 €. Všetkým ďakujeme. **(red)**

MÚZEUM NA KOLESÁCH

Deviateho mája zavítali do našej školy dvaja zberatelia zaoberajúci sa muzeálnou činnosťou spojenou s vystavovaním artefaktov z obdobia 2. svetovej vojny. Zábavnou formou a praktickými ukážkami deťom vysvetlili napríklad aj to, ako vtedy žili vojaci. **(zb)**

FLORBALISTI ÚSPEŠNÍ (3)

Florbalisti zo základnej školy v júni odohrali dva turnaje. 22. 6. v Liptovskom Jáne žiaci druhého stupňa skončili na peknom treťom mieste. 24. 6. sa stretli na domácej palubovke v priateľskom zápase žiaci prvého stupňa s hráčmi z Lučivnej, na víťazstvo však nedosiahli.

NAJLEPŠÍ „KLOKAN“

Škola sa počas roka zapájala do rôznych olympiád (jazykové, chemická, matematická) a súťaží (výtvarné, literárne, a pod.). Najväčší úspech sa podaril Matúšovi Ilavskému z prvej triedy, ktorý v Matematickom klokankovi (celoslovenská súťaž v matematike) dosiahol 100% úspešnosť. **(red)**

VÝLET DO BOJNÍC

Na koncoročný školský výlet sa tohto roku naši žiaci vybrali do Bojníc. Spoznali Bojnický zámok i ZOO.

NÁVŠTEVA SP. KAPITULY (6)

Siedmeho júna sa vybraní žiaci (47 detí), ktorí reprezentovali školu na rôznych olympiádach, súťažiach a aktívne pracovali v krúžkoch zúčastnili tvorivých dielní s cyrilo-metodskou tematikou v Spišskej Kapitule (tento rok je 1150. výročie príchodu sv. Cyrila a Metoda na naše územie). Na nádvorí kapituly zhliadli divadelné predstavenie o Cyrilovi a Metodovi, v rámci tvorivých dielní vyrábali dekorácie a šperky a zaujala ich aj možnosť „rýchlokurzu“ hlaholiky. Najväčšiu radosť mali deti z lukostreľby. Stihli si pozrieť aj Katedrálu svatého Martina, zasúťažiť si a navštíviť aj neďaleký Spišský hrad.

Športovo zdravotnícky deň

Príroda je vo výchove človeka nenahraditeľná. Jej krásy sú trvalým zdrojom inšpirácie, optimizmu a fantázie. Preto tunajší výbor MS SČK už po piatykrát zorganizoval v spolupráci so ZŠ pre žiakov, ktorí dosahujú výborné vyučovacie výsledky, sú aktívni aj v mimoškolskej činnosti a reprezentujú školu v rôznych oblastiach, športovo – zdravotnícky deň v peknom prírodnom prostredí „Medzi Vŕškami“. Predposledný júnový piatok otváral bránu letu. Bol krásny, slnečný a hlavne veselý. Takmer 60 detí zoskupených do družstiev si v tento deň preverovalo na jednotlivých stanovištiach svoje vedomosti a fyzické zdatnosti a odpovedalo na rôzne otázky, ktoré pre nich pripravili pedagogickí pracovníci a členovia MS SČK. Boli sme milo prekvapení, aké sú deti šikovné, múdre a v niektorých situáciách aj vtipné.

Každoročná sezóna vyššieho výskytu detských úrazov sa začína posledným zazvonením školského zvonca. Sú to úrazy spôsobené nepozornosťou, neopatrnosťou, riskantným správaním. Preto si pre nich pripravila zdravotná sestra RZS Janka Matejková ukážku poskytovania prvej pomoci pri bezvedomí, ošetrení zlomenín, krvácajúcich rán a odrenín, taktiež pri kolapse z horúčav. Deti si to mohli vyskúšať aj prakticky.

Spestrením celého nášho programu bola akcia profesionálnych hasičov z L. Mikuláša, ktorú nám pomohli zorganizovať naši važeckí dobrovoľní hasiči. Deti sa oboznámili s požiarnou technikou a likvidáciou požiaru. Najväčšiu radosť mali z hasiacej peny, ktorou hasiči v prípade potreby likvidujú požiar. Tentokrát slúžila len pre zábavu. Z požiarneho auta sa valila vo veľkom množstve na lúku, ktorá sa v krátkom okamihu premenila na snehobielu perinu. Deti sa v nej vyváľali a dosýta vyšantili. Po krátkej prestávke komisia spočítala hodnotiace body súťažných družstiev a prvé tri víťazné boli odmenené vecnými cenami. Ostatní dostali malé drobnosti a lízatko. Aby nielen oči a duša mala pôžitok, ale aj náš hladný žalúdok, družstevníci nám tradične navarili a doviezli výborný guláš.

Prečo takéto akcie robíme? Chceme, aby deti pasívne neprijímali ľahko konzumovateľné komerčné programy, aby nesedeli pri televízoroch a počítačoch, ale aby toto bola pre nich pozitívna motivácia, inšpirácia, poučenie, ale predovšetkým „nakopnutie“ niečo na sebe zmeniť.

Ďakujeme všetkým, ktorí sa na tejto akcii podieľali i sponzorom – OcÚ, PD, Anna a Drahomír Lukáčovci - a všetkým deťom želáme krásne bezúrazové prázdniny.

Anna Lučanská
predsedníčka MS SČK
Foto: **archív ZŠ**

Foto k článku na nasledujúcej strane (5, 7).

● *O pripomínanie si udalostí spojených s 2. svetovou vojnou, ktorá ako čierna škvrna zasiahla aj našu obec a jej obyvateľov, sa dodnes stará Zväz protifašistických bojovníkov v spolupráci s Jednotou dôchodcov a obcou. Aj keď s podlomeným zdravím a v čoraz menšom počte, ale s odhodlaním zanechať odkaz o hrôzach vojny mladším generáciám, sa spomienkových slávností zúčastňujú členovia spomínaných organizácií. Veniec k pamätníku padlým položili aj 7. mája pri príležitosti 68. výročia víťazstva nad fašizmom.*

Foto: ***Ivan Jacko***

VAŽECKÉ NOVINY - spravodajca obce Važec • *štvrťročník • jún 2013 •* ***Vydáva a rozširuje:*** *Obecný úrad, Na Harte 19, 032 61 Važec, IČO: 00 315 842 •* ***Šéfredaktorka:*** *Mgr. Michaela Matejková •* ***Redakčná rada:*** *Adriana Ilavská, Mgr. Jana Lištiaková, Jana Pastuchová • Reg. číslo: EV 2897/09 • ISSN: 1339-1348 •* ***Pre-Press:*** *Mgr. A. Vízner, Podtatranské noviny, Popradské nábrežie 17, 058 01 Poprad •* ***Tlač:*** *Tlačiareň Kežmarok, Priekopa, 060 01 Kežmarok.*